

LAPSEN OIKEUDET JA KESTÄVÄ KEHITYS

8. LAPSEN OIKEUDET JA KESTÄVÄ KEHITYS

Lapsella on oikeus hänen ruumiillisen, henkisen, hengellisen, moraalisen ja sosiaalisen kehityksensä kannalta riittävään elintasoon.

Artikla 27

Ihmisen erilaiset ympäristöt

Meitä ympäröivää maailmaa voidaan tarkastella monenlaisista näkökulmista. Luonnonympäristön ohella toimimme taloudellisessa, sosiaalisessa ja kulttuurisessa ympäristössä, joilla kaikilla on suuri merkitys lasten hyvinvoinnille.

Taloudelliseen ympäristöön kuuluvat yksilön näkökulmasta kokonaisvaltaisesti talouteen liittyvät asiat, kuten taloussuhdanne, alueen talouden rakenne ja ihmisen käytettävissä olevat varat. Ihmisen sosiaalinen ympäristö koostuu hänen elin- ja työskentelyoloistaan, koulutuksesta, niistä yhteisöistä, joihin hän kuuluu, sekä vuorovaikutuksesta häntä ympäröivien ihmisten kanssa. Kulttuuriseen ympäristöön kuuluvat esimerkiksi kieli, tavat, arvot, esineet ja rakennukset. Ihmisten vuorovaikutus erilaisten ympäristöjen kanssa vaikuttaa monin tavoin lapsen oikeuksien toteutumiseen.

Kestävä kehitys tukee oikeuksien toteutumista

Lapsen oikeuksien sopimuksella on monenlaisia ympäristöolottuvuuksia. Toteutuessaan sopimus takaa lapselle esimerkiksi oikeuden nauttia parhaasta mahdollisesta terveydentilasta ja puhtaasta juomavedestä. Nämä molemmat oikeudet edellyttävät, että sopimusvaltiot

huolehtivat myös ympäristönsä kestävästä kehityksestä. Kestävä kehitys tarkoittaa toimintatapaa, joka tyydyttää nykyajan ihmisten tarpeet vaarantamatta kuitenkaan tulevien sukupolvien kykyä tyydyttää omia tarpeitansa. Kestävän kehityksen voi jakaa sosiaaliseen, kulttuuriseen, taloudelliseen ja ekologiseen kestävyYTEEN.

Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa ihmisten välistä tasa-arvoa ja riittävän toimeentulon ja hyvinvoinnin takaamista kaikille. Lapsen oikeuksien kannalta katsottuna tämä tarkoittaa perustarpeiden turvaamista, kuten riittävää ravintoa sekä koulutuksen ja terveyspalveluiden saatavuutta. Toimeentulon turvaaminen ilman lapsityövoiman hyväksikäyttöä on sosiaalisen kestävyYDEN kannalta tärkeää.

Kulttuurisen kestävyYDEN näkökulmasta erilaisten kulttuurien hyväksyminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen on olennaista. Lapsella on oikeus saada tietoa omasta ja muiden kulttuureista esimerkiksi osallistumalla kulttuuri- ja taide-elämään.

Taloudellisen kestävyYDEN perusedellytyksenä on valtioiden tasapainoinen talouskasvu. Tämä tarkoittaa sitä, ettei valtioiden talous perustu velkaantumiseen tai esimerkiksi luonnonvarojen tuhlaamiseen. Taloudellinen kestävyys on edellytys lapsen oikeuksien kannalta tärkeiden peruspalveluiden, kuten koulutuksen ja terveydenhuollon, turvaamiselle. Taloudellinen kestävyys siis vahvistaa sosiaalista kestävyYTTÄ. Toisaalta sosiaalinen kestävyys on edellytys talouden kestäväälle kehittämiselle: hyvinvoivat ihmiset jaksavat varmemmin osallistua työelämään ja yhteiskunnan taloudelliseen kehittämiseen.

Ekologinen kestävyys tarkoittaa luonnonympäristön, biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttämistä sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä. Ekologinen kestävyys on tärkeää, sillä muutokset luonnonympäristössä aiheuttavat suuria haasteita lapsen oikeuksien toteutumiselle. Mikäli esimerkiksi ruuantuotanto vaikeutuu lisääntyvien tulvien tai kuivuuden seurauksena, sillä on suoria vaikutuksia lasten ravitsemukseen ja hyvinvointiin. Myös suurten luonnonkatastrofien vaikutukset lapsen oikeuksien toteutumiseen ovat huomattavia. Niiden aiheuttamissa poikkeusoloissa on tärkeää huolehtia lapsen oikeudesta suojeluun sekä turvattava mahdollisuus koulunkäyntiin ja terveyspalveluiden saantiin.

OPPITUNTI LAPSEN OIKEUKSISTA JA KESTÄVÄSTÄ KEHITYKSESTÄ

2x
45 min.

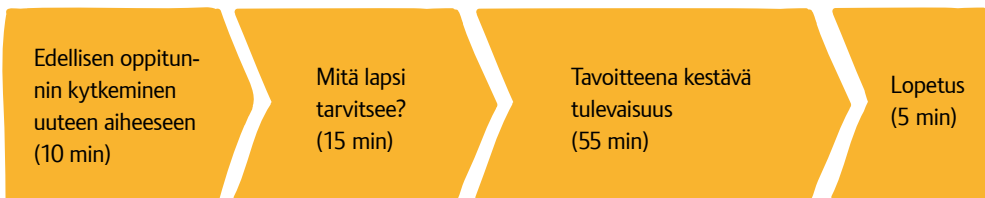
TAVOITTEET

Tavoitteena on laajentaa ympäristön käsitettä globaalikasvatuksen näkökulmasta koskemaan luonnonympäristön lisäksi sosiaalista-, kulttuurista- ja taloudellista ympäristöä sekä tutustua kestävän kehityksen eri ulottuvuuksiin. Samalla huomataan, miten ihmisen toiminta vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseen.

OPPITUNTI TIIVISTETTYNÄ

Kahdeksannen oppitunnin alussa syvennyttään ympäristön käsitteeseen valokuvien avulla. Samalla pohditaan kuinka ympäristö voi vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseen. Kestävän kehityksen eri ulottuvuuksia avataan yhteistoiminnallisen oppimisen kautta. Yhteenvetona yhteistoiminnallisesta oppimisesta tehdään ”kestävän kehityksen ihminen” -muotokuva, johon on koottu määritelmä kestävän kehityksen arvojen mukaan elävästä ihmisestä.

OPPITUNNIN RAKENNE

OPPITUNNIN KULKU

EDELLISEN OPPITUNNIN KYTKEMINEN UUTEEN AIHEESEEN

10 min.

Tavoitteet: Kerrata kestävään kehitykseen liittyviä käsitteitä ja selventää epäselviä käsitteitä. Helpottaa oppitunnin sisällön ymmärtämistä.

Menetelmä: Opetuskeskustelu.

Tarvikkeet: Vihko, ristikko.

Käykää läpi edellisen tunnin kotitehtäväksi saatu ristikko. Anna oppilaiden kertoa löytämänsä sanat ja niiden selitykset. Näytä ristikosta ne sanat, joita oppilaat eivät olleet löytäneet, ja kysy oppilailta selityksiä sanoille. Keskustelkaa epäselviksi jääneistä käsitteistä yhdessä.

MITÄ LAPSI TARVITSEE?

15 min.

Tavoitteet: Laajentaa oppilaiden käsitystä siitä, mitä ympäristö tarkoittaa, pohtia, mitä hyvää tulevaisuutta varten tarvitaan, sekä miettiä ympäristön ja lapsen oikeuksien toteutumisen suhdetta.

Menetelmä: ryhmätyöskentely.

Tarvikkeet: post-it-lappuja, kyniä, taulu.

Jaa oppilaat kuuteen pienryhmään. Piirrä tai pyydä oppilaita piirtämään taululle ihmishahmo. Jaa oppilaille post-it-lappuja, joihin he kirjoittavat harjoituksen vastaukset.

1. Pyydä oppilaita miettimään asioita, joita ilman ihminen ei voi elää. Oppilaat kirjoittavat mieleen tulleet asiat post-it-lapulle ja käyvät liimamassa ne liitutaululle.
2. Pyydä oppilaita kirjoittamaan seuraavalle lapulle asioita, joiden avulla lapsi voi saada hyvän tulevaisuuden. Nämäkin laput kiinnitetään liitutaululle.
3. Pyydä oppilaita kirjoittamaan kolmannelle lapulle asioita, joista he nauttivat omassa elämässään. Oppilaat kiinnittävät nämäkin laput liitutaululle.

Kun kaikki laput ovat paikoillaan, kirjoita ihmisen ympärille otsikot: elinympäristö, sosiaalinen ympäristö, kulttuuriympäristö, taloudellinen ympäristö. Pohtikaa otsikoiden ja liimalappujen avulla, mistä ympäristö muodostuu. Siirrä laput keskustelun jälkeen oman otsikkonsa alle (esim. koti - elinympäristö, kaverit - sosiaalinen ympäristö, raha - taloudellinen ympäristö, uskonto - kulttuuriympäristö).

Lapsen oikeuksien toteutuminen voi olla uhattuna aivan kaikissa maailman maissa. Tämän vuoksi on tärkeää tehdä töitä sen eteen, että lapsen oikeudet tunnetaan ja että ne toteutuvat entistä paremmin.

TAVOITTEENA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

55 min.

Tavoite: Oivaltaa, että kestävä kehitys pitää sisällään paljon muutakin kuin kierrättämisen ja luonnosta huolehtimisen. Ymmärtää, että kestävä kehityksen tavoitteena on yhtä hyvä tai jopa parempi tulevaisuus seuraaville sukupolville.

Menetelmä: Ryhmätyöskentely eri menetelmin.

Tarvikkeet: Pulpetit järjestettynä ryhmiin, tehtävien ohjeet, vihko.

Kerro oppilaille, että tässä tehtävässä jokainen ryhmä tuottaa muulle luokalle tietoa, joka esitellään lopuksi. Ohjeista oppilaat tekemään oman ryhmänsä tehtävä omaan vihkoon, ellei työohjeessa toisin mainita. Jaa oppilaat työskentelemään neljän hengen ryhmiin. Sopikaa, että jokaisesta ryhmästä yksi oppilas lukee ryhmän tehtävänannon ääneen muulle ryhmälle. Jaa tämän jälkeen jokaiselle ryhmälle etukäteen oppimisympäristöstä tulostamasi ohjeet. Käyttäkää ryhmien tehtäviin 30 minuuttia, jonka jälkeen ryhmät pääsevät esittelemään tuotoksensa muulle luokalle.

TUNNIN LOPETUS JA KOTITEHTÄVÄT

5 min.

Tavoitteet: Prosessoida ryhmien tehtäviä itsenäisesti ja muodostaa käsitys siitä, kuinka itse voi toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Menetelmä: Piirtäminen ja pohdinta tai muu vapaavalintainen ilmaisukeino.

Tarvikkeet: Vihko, tehtäväohjeet tulostettuna oppiisäympäristöstä.

Ohjeista oppilaat valitsemaan itselleen mieluisin tapa miettiä kestävän kehityksen periaatteita ja omaa toimintaansa. Vaihtoehtoiset tavat tehdä kotitehtävä ovat seuraavat:

- Piirrä vihkoon kuva itsestäsi ja kirjoita kuvasi viereen ideoita ja toimintatapoja, joilla voit edistää kestävää kehitystä omalta osaltasi.
- Ota itsestäsi valokuva ja tee tehtävä tietokoneella: kirjoita kuvasi viereen ideoita ja toimintatapoja, joilla voit edistää kestävää kehitystä omalta osaltasi.
- Kirjoita runo tai esim. rap-lyriikka, otsikolla kestävä elämäntapa.

